

Motion till riksdagen 2018/19:2992

av **Christian Carlsson m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering.....	5
Kristdemokraternas syn på arbetslivet.....	6
Läget på svensk arbetsmarknad.....	6
Kristdemokraternas arbetsmarknadspolitik.....	8
Riktade jobbskatteavdrag.....	8
Inträdesjobb.....	10
Utbyggt regionalt yrkesvux.....	11
Sfi med yrkesutbildning.....	12
Fler och bättre nystartsjobb.....	13
Värna och utveckla tjänstesektorn.....	13
Lån till körkort.....	13
Lägg ner Arbetsförmedlingen i nuvarande form.....	14
Vårdserviceteam.....	15
Lärlingsanställningar.....	16
Förändrade arbetsmarknadsprogram.....	16
Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.....	17
Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar.....	18
Extratjänster.....	18
Moderna beredskapsjobb.....	18
Avveckla introduktionsjobben.....	19
Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga.....	19
De arbetsintegrerade sociala företagen.....	20

En ny ankaråtgärd	21
Fler behöver arbeta mer och längre	21
Den särskilda löneskatten för äldre	22
Arbetsrätt	22
Utstationeringsregler	22
Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS	23
Proportionalitet på arbetsmarknaden	24
Kompetenskonton	24
Arbetslöshetsförsäkringen	25
Arbetsliv	25
Arbetsmiljödeklarationer	26
Kvinnors företagande	27
Övriga budgetpåverkande anslag	27

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för unga upp till 23 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i två år för personer som har tagit en akademisk examen före utgången av det år de fyller 25, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i max 24 månader för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 64 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa nedtrappningen av jobbskatteavdraget för månadsinkomster över 50 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anställningsformen inträdesjobb och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen introduktionsjobb och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler platser inom yrkesvuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva kollektivavtal för nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen extratjänster och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen moderna beredskapsjobb och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönetaket i nystartsjobben till 21 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa socialt handledarstöd och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att införa ankarjobb som sysselsättning till långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort den särskilda löneskatten för äldre arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten till jobbskatteavdrag för äldre så att det gäller från 64 år och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förändringar i reglerna för konfliktåtgärder inom arbetsrätten och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rätt att göra avdrag i deklARATIONEN för arbetslöshetskasseavgift och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra reglerna för deltidsbegränsningen inom arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja anslaget till lån för körkort och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka taket i a-kassan och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönebidragen för personer med nedsatt arbetsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Denna motion för utgiftsområde 14 innehåller Kristdemokraternas arbetsmarknads- politik och följaktligen partiets förslag för att utveckla arbetsmarknaden och arbetslivet.

Tabell 1 Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 512 871	-1 343 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	27 013 828	-41 052
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 984 181	-8 192 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 810 364	+742 938
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	121 317	
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 523 500	-32 000
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	41 444	
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	72 469	
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	57 022	
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 650 000	
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 914 213	+111 000
1:13 Lån till körkort	151 466	+369 000
2:1 Arbetsmiljöverket	767 594	
2:2 Arbetsdomstolen	34 688	
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722	
2:4 Medlingsinstitutet	59 597	
2:5 Arbetslivspolitik	25 000	
2:6 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	33 193	
<i>Nya anslag</i>		
Arbetsintegrerade sociala företag		+200 000
Inträdesjobb		+554 000
Summa	76 814 772	-7 631 115

Tabell 2 Anslag för 2019–2021 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

	2019	2020	2021
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-1 343	-757	-916
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-41	+1 417	+1 180
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-8 192	-7 725	-7 314
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	+743	+1 269	+1 325
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige			
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	-32	-14	-526
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering			

	2019	2020	2021
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen			
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet			
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten			
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning			
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	+111	-88	-267
1:13 Lån till körkort	+369	+446	+446
2:1 Arbetsmiljöverket			
2:2 Arbetsdomstolen			
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)			
2:4 Medlingsinstitutet			
2:5 Arbetslivspolitik			
2:6 Myndigheten för arbetsmiljökunskap			
<i>Nya anslag</i>			
Arbetsintegrerade sociala företag	+200	+200	+250
Inträdesjobb	+554	+1 108	+1 663
Summa	-7 631	-4 144	-4 159

Kristdemokraternas syn på arbetslivet

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete, eller annan meningsfull sysselsättning att gå till, är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Den handlar också om förvaltarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Kristdemokraterna vill se ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stor.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Den som har ett arbete har också bättre förutsättningar både att bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt bättre med ett arbete och en egen försörjning.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det modan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas i de små och medelstora företagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentligas insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat. Att skapa bästa möjliga jordmån för en ökad sysselsättning är en av politikens absolut viktigaste uppgifter.

Läget på svensk arbetsmarknad

I Sverige finns idag stora strukturella utmaningar. Arbetslösheten förväntas bottna på över 6 procent, trots stark högkonjunktur, enligt Konjunkturinstitutet. Det är en högre

lågstanivå än jämförbara tidigare konjunkturtoppar. Andelen och antalet arbetslösa i utsatt ställning har ökat kraftigt, vilket resulterar i en tudelad arbetsmarknad. Medan den starka konjunkturen har inneburit en god arbetsmarknadsutveckling för inrikes födda med god utbildning, har utvecklingen inte varit lika stark för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Under perioden 2018–2020 beräknar Arbetsförmedlingen att andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden kommer att utgöra omkring 75 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. För dessa människor är trösklarna in på svensk arbetsmarknad alltför höga, något som Finanspolitiska rådet, IMF och OECD länge påpekat.

En grupp som har särskilt svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda med bristfällig utbildning. Idag tillhör en klar majoritet av alla inskrivna på Arbetsförmedlingen den gruppen, och andelen förväntas växa.

Sverige har ett av de största sysselsättningsgapen inom hela EU mellan utrikes och inrikes födda. Arbetslösheten bland utrikes födda var 15,1 procent 2017, jämfört med 4,4 procent för inrikes födda. Bland de utrikes födda med endast förgymnasial utbildning uppgick arbetslösheten till 31,8 procent. Detta avspeglas också i etableringstiden på arbetsmarknaden som har ökat över tid. 2017 beräknades det att efter 11 år hade knappt 50 procent av de kvinnliga flyktingarna och drygt 60 procent av männen kommit i arbete.

Det skulle behövas tusentals nya jobb med låga eller endast grundläggande utbildningskrav, men Sverige tillhör de länder som har lägst andel sådana arbeten i hela EU. För att fler vuxna ska få ett jobb att gå till, och fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet, måste därför risken och kostnaden att anställa minska.

Vi ser också ett stort behov av att förlänga arbetslivet. För att klara de demografiska utmaningarna krävs det att fler jobbar fler timmar och år över en livscykel. Vi måste förlänga arbetslivet genom att höja den ålder då människor går i pension. Lika viktigt är att tidigarelägga inträdet, både för unga som saknar eftergymnasial utbildning och för de som studerar på högskola eller universitet. Sveriges studenter tar i genomsnitt examen betydligt senare än studenter i andra OECD-länder.

Andra som har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är äldre och personer med funktionsnedsättning. Vi ser med stor oro hur regeringen på olika sätt försvårar för människor i dessa grupper att komma in på och stanna kvar på arbetsmarknaden. Exempelvis har regeringen höjt den särskilda löneskatten för att anställa äldre. Långtidsarbetslösa i allmänhet är naturligtvis också en grupp som har en utsatt situation. För dessa människor behövs det nya insatser för att öka möjligheterna för att de ska kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden med riktiga jobb.

Kristdemokraterna vill att full sysselsättning ska vara det övergripande målet för arbetsmarknadspolitikerna. Av olika skäl kan alla inte arbeta heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Med fler sysselsatta skapas förutsättningar för starkare familjer, men också resurser som kan användas för att förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. Det är också ett faktum att den stora klyftan i Sverige idag går mellan de som har ett jobb och de som står utan. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb den idag i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Kristdemokraternas arbetsmarknadspolitik

Den stora utmaningen i svenskt arbetsliv är svårigheterna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Utbildningsnivån hos utrikes födda är väsentligt lägre än för inrikes födda. Konkurrensen om de arbeten som har lägre kvalifikationskrav är samtidigt mycket hård.

För att fler ska få jobb krävs åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande. Framförallt är behovet av fler jobb med lägre kvalifikationsgrad och lägre kostnad stort. Sverige är idag det land som har lägst andel s.k. enkla jobb inom EU. I syfte att möta olika gruppers behov och förutsättningar har politiken, ofta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utarbetat olika anställningsformer för att underlätta möjligheterna till anställning. Särskilt har incitament utarbetats som ska hjälpa de som står långt ifrån arbetsmarknaden och sänka kostnaden för arbetsgivaren att anställa. Det är viktigt att trösklarna till arbetsmarknaden sänks och att de hinder som annars motverkar anställning kan undanröjas.

Riktade jobbskatteavdrag

Sverige har under en längre tid sett en utveckling mot ett fördjupat utanförskap för personer med låg utbildningsbakgrund och utrikes födda. Idag är arbetslösheten tre och en halv gånger högre bland utrikes födda jämfört med inrikes födda. Den höga arbetslösheten bland utomeuropeiskt födda och bland de stora grupperna utgör Sveriges förmodligen största strukturella utmaning för åren framöver.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Kristdemokraterna föreslår att det dubbla jobbskatteavdraget, som idag finns för de som är 65 år eller äldre, utvecklas till att gälla grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Förslaget innebär en skattelättnad för unga upp till 23 år, för de som tar en akademisk examen och börjar arbeta innan de fyller 25, för nyanlända under de första fem åren i Sverige och för personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning. Satsningarna sammanfattas i tabell 3.

Tabell 3 Politik för utsatta grupper på arbetsmarknaden

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer upp till 23 år	4 500	4 500	4 500
Dubbelt jobbskatteavdrag för den som tagit examen före 25 år	300	300	300
Dubbelt jobbskatteavdrag för nyanlända de första fem åren	600	600	600
Dubbelt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa som går till arbete	500	500	500
Förhöjt jobbskatteavdrag för 64-åringar	200	200	200
Borttagande av särskild löneskatt för äldre	1 400	1 200	1 100
Inträdesjobb	554	1 108	1 663
Högre lönebidrag	382	1 019	1 324
Höjt lönetak nystartsjobb	200	200	200
Summa	9 636	9 627	10 487

För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är ofta skillnaden inte tillräckligt stor jämfört med att fortsätta leva på bidrag. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden. Det dubbla jobbskatteavdraget som vi nu inför för unga, nyanlända och personer som varit utan arbete länge gör det betydligt mer lönsamt att börja arbeta och minskar kraftigt marginaleffekterna av att gå från bidrag och ersättningar till arbete. Satsningen gör även att det blir betydligt mer lönsamt att ta arbeten till den lön som inträdesjobben innebär. Inträdesjobben beskrivs mer i detalj senare i denna motion. Det dubbla jobbskatteavdraget ges fullt ut upp till arbetsinkomster på 18 000 kronor och trappas sedan successivt av för månadsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ges ordinarie jobbskatteavdrag.

Att som ung etablera sig på arbetsmarknaden tar allt längre tid. Etableringsåldern har ökat från 21 till 29 år sedan 1990. Det beror till stor del på att fler väljer att läsa vidare på universitet och högskola, vilket också krävs av fler på en alltmer avancerad arbetsmarknad. Men arbetsmarknaden har också blivit tuffare och kraven hårdare vilket gör att många ungdomar går arbetslösa alldeles för länge eller studerar fler kurser än de egentligen skulle vilja eller behöver.

Det dubbla jobbskatteavdraget för unga under 25 år är tänkt att öka drivkrafterna för ungdomar att söka och ta ett första arbete. Att man får behålla en större del av sin inkomst gör att det blir mer attraktivt att söka och ta ett jobb. Det gör också att fler breddar sitt sökande av arbete till fler branscher. När fler kan tänka sig att ta olika jobb skapas det också nya arbeten.

Men det är inte bara de som inte läser vidare som etablerar sig allt senare. Jämfört med OECD-länderna i övrigt tar svenska studenter ut examen sent. Om man skulle kunna tidigarelägga den genomsnittliga examensåldern med ett eller ett par år skulle stora vinster göras för den enskilde, som skulle få högre livsinkomst och pension – men också för samhället i stort som skulle få större avkastning på utbildningen. För att de som studerar ska stimuleras till att ta sin examen och snabbt komma i arbete är Kristdemokraternas förslag därför att dubbelt jobbskatteavdrag även ska gälla för de som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag. Jobbskatteavdraget gäller då i två år efter examen.

Det dubbla jobbskatteavdraget ska även gälla för nyanlända personer som vistats i Sverige i högst fem år. Den ökade tudelningen på arbetsmarknaden, där en majoritet av de arbetssökande i utsatt ställning utgörs av utomeuropeiskt födda med högst förgymnasial utbildning, kräver insatser för att dessa människor inte ska fastna i utanförskapet. Att ha en arbetsgemenskap är centralt för integrationen och för att dessa personer ska kunna komma i egenförsörjning. Kristdemokraterna vill därför göra det mer lönsamt att gå från bidragsberoende till arbete, genom sänkta marginaleffekter. Med dubbelt jobbskatteavdrag kommer nyanlända få behålla mer av sin inkomst i början, vilket ökar incitamenten för att hitta ett jobb och få fäste på arbetsmarknaden.

Personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning inkluderas också i Kristdemokraternas förslag om dubbelt jobbskatteavdrag. För denna grupp kommer skattenedsättningen att öka med längden på frånvaron från arbetsmarknaden, precis som nystartsjobben fungerar när det gäller arbetsgivaravgifter. För varje månads arbetslöshet över ett år så får den enskilde två månader med dubbelt jobbskatteavdrag. Har man varit arbetslös i 18 månader får man ett år med dubbelt jobbskatteavdrag, och

har man varit arbetslös i två år så får man två år med förhöjt jobbskatteavdrag. Tillsammans med nystartsjobbets nedsatta arbetsgivaravgift för den som varit frånvarande från arbetsmarknaden underlättar vi för personer att ta steget från ett långvarigt utanförskap till arbete. Vi vet av erfarenhet att skattelättnader för den enskilde i kombination med nedsatt arbetsgivaravgift kan vara effektivt – som i fallet med förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 64 år i kombination med lägre arbetsgivaravgifter.

Inträdesjobb

Svensk ekonomi befinner sig idag i en stark högkonjunktur med stabila tillväxtsiffror. De goda tiderna klarar dock inte att skymma det utanförskap som den bristande integrationen och den tudelade arbetsmarknaden representerar. Skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda är markant och fortsätter växa. Det behövs fler än 100 000 nya jobb till utrikes födda för att sysselsättningen ska vara lika hög för utrikes födda som för inrikes födda. En annan grupp som har det svårt på arbetsmarknaden är ungdomar med bristande utbildning.

I allt fler områden runt om i Sverige växer barn upp med föräldrar som inte går till jobbet. Om fler människor får chansen att arbeta istället för att leva på bidrag skapas förutsättningar för starkare familjer, men då ökar också utrymmet att satsa på skolan, sjukvården och polisen.

En stor och ökande andel av de arbetslösa har svag förankring på arbetsmarknaden och svårigheter att etablera sig. Kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning, i kombination med omfattande administration och stela regleringar, leder till att det blir svårt för många att komma in på arbetsmarknaden. Det kräver nya vägar till jobb, lägre trösklar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

Att arbetsmarknaden inte fungerar för de mest utsatta grupperna, bland annat nyanlända och unga med bristande utbildning, är ett av Sveriges största samhällsproblem. Det leder till stora kostnader.

För att förbättra integrationen och ungas möjligheter och se till att fler kan gå från bidrag till arbete föreslår Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier en förenklad anställningsform – inträdesjobb – för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen.

De som berörs av reformen:

- Nyanlända, under de fem första åren i Sverige. Tillfälliga övergångsregler ska gälla för att fånga upp nyanlända från migrationskrisen 2014–2015, flyktingar som kommit till och med 2015 får ytterligare tre års tillgång till inträdesjobben.
- Unga upp till 23 år utan fullständig gymnasieutbildning.

Lönenivå och villkor:

- Lönen uppgår till 70 procent av den rådande kollektivavtalade ingångslönen i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad.
- 30 procent av arbetstiden anses gå till att lära sig arbetet på jobbet eller utbildning. Arbetsgivaren har inte skyldighet att organisera eller bekosta eventuell utbildning. Att ingå sådana avtal är frivilligt.

Arbetsrättsligt skydd:

- Motsvarande provanställning i två år som övergår i tillsvidareanställning därefter.

Tidsperiod:

- En person får ha denna typ av anställning i maximalt tre år. Om en person byter arbetsgivare fortsätter tiden att räknas ned.

Skatter:

- Arbetsgivaravgiften slopas i tre år, dvs. de 36 första månaderna som personen har ett jobb inom ramen för anställningsformen.

Nystartsjobb:

- Anställningsformen kan kombineras med nystartsjobb.

Inträdesjobben innebär en ökad utgift under UO 14 och regleras under Nya anslag. Som en följd av reformen påverkas även anslag 1:2 genom minskat åtagande av arbetslöshetsersättning, antalet nystartsjobb, under 1:12, förväntas öka då inträdesjobben går att kombinera med nystartsjobb.

Utbyggt regionalt yrkesvux

Det föreligger ett stort utbildningsbehov som kan överbrygga det kompetensgap många nyanlända besitter i relation till inrikes födda. Primärt behöver kunskaperna i svenska säkras men också färdigheter som efterfrågas på svensk arbetsmarknad.

Som en följd av den migrationspolitiska överenskommelsen mellan Kristdemokraterna, de övriga allianspartierna och regeringen ersattes yrkesvux och lärlingsvux med en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, kallad regionalt yrkesvux. Modellen syftar till att i större utsträckning möta arbetsmarknadens behov av kompetens och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Regionalt yrkesvux är tänkt att kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner. Ett villkor för statsbidraget är nämligen att minst tre kommuner samverkar och ansöker gemensamt samt att utbudet och utbildningarnas sammansättning planeras efter samråd med företrädare för både arbetslivet och Arbetsförmedlingen. Ett villkor för statsbidraget är också att de samverkande kommunerna sammantaget själva finansierar utbildning av minst samma omfattning som den utbildning som bidraget lämnas för.

Efterfrågan på arbetskraft är idag stor samtidigt som vi vet att det finns betydande matchningsproblem på arbetsmarknaden, där de personer som idag saknar jobb i för liten utsträckning är kvalificerade för de lediga jobb som finns. Kristdemokraterna gör bedömningen att ytterligare platser behövs inom regionalt yrkesvux framöver. Vi avsätter 400 miljoner kronor år 2019, 500 miljoner kr 2020 och 600 miljoner kr 2021, vilket regleras under UO 16 anslag 1:13. I detta ingår även sfi med yrkesutbildning som presenteras nedan.

Sfi med yrkesutbildning

Yrkesvux är en mycket framgångsrik utbildningsform, medan språkutbildningen genom sfi inte uppvisar samma goda resultat.

Ett skäl till det kan vara att sfi-utbildningen i huvudsak organiseras så att personen först lär sig enbart svenska under flera år och därefter kan börja på en reguljär utbildning. Det gör målet om ett arbete mer avlägset och motivationen riskerar sjunka.

Sfi med yrkesutbildning innehåller sfi-kurser och kurser på gymnasial nivå. En del av utbildningstiden är dessutom praktik inom de yrken som studieanordnaren erbjuder och det ger ofta goda chanser till arbete efter avklarad utbildning. Sfi-kurserna ger kunskap i det svenska språket men är också delvis anpassade för yrkesvalet och arbetsmarknadens krav, i syfte att ge en så komplett kunskap som möjligt i svenska. Utbildningen kan också skapa ett bättre sammanhang och motivation för eleverna att lära sig svenska när målet med utbildningen blir en yrkeskunskap och det finns en tydlig väg till egen försörjning.

Behoven är stora. Mellan 2012 och 2016 växte antalet elever som gick sfi med 40 procent, från drygt 142 000 elever till 199 000. För att kunna erbjuda fler denna typ av utbildning har samverkan mellan kommunerna stärkts de senaste åren, genom bl.a. en överenskommelse mellan allianspartierna och regeringen gällande statsbidrag till samverkan i yrkesvux.

Under 2018 samverkade 289 kommuner och fick därmed del av statsbidraget för att anordna sfi med yrkesutbildning. Behoven och intresset för detta växer och är på många håll nu ett naturligt inslag i utbildningsutbudet. Men utvecklingen går alltför långsamt. Samverkan, tillsammans med ekonomiskt stöd, kan möjliggöra även för mindre kommuner att erbjuda sfi med yrkesutbildning. Det kommer behövas väsentligt mer av denna typ av utbildning, för att korta etableringstiden och lösa de utmaningar vi står inför med en hög arbetslöshet bland främst utrikesfödda, men också för att delvis åtgärda rådande matchningsproblem på arbetsmarknaden. Arbetsgivarna har svårt att få tag på rätt kompetens, oavsett om det gäller låg- eller högutbildade. Under 2017 var bristen stor bland yrken som kökspersonal, hantverkare, byggarbetare, vårdpersonal och lastbils- och maskinförare. Yrkesutbildningen, mot företrädesvis bristyrken, kan lösa en del av den matchningsproblematik som finns på svensk arbetsmarknad. Därför krävs nu reformer så att utvecklingen med kombinationsutbildningar kraftigt påskyndas. Ju fler platser som kommer till stånd inom ramen för kombinerad sfi och yrkesutbildning, desto fler olika yrkesutgångar kan erbjudas.

Verksamheten borde förstärkas kraftigt och det måste bli lättare för nyanlända att få en plats på sfi med yrkesutbildning. Målet måste vara att alla som vill ska kunna erbjudas denna kombination av utbildning. Att ge de nyanlända goda förutsättningar att ta till sig av det svenska språket samtidigt som de får en chans att utbilda sig till ett yrke måste prioriteras.

Under 2018 beviljades statsbidrag för 4 200 årsplatser av kombinerad sfi och yrkesutbildning. Samtidigt har antalet som läser sfi ökat med ca 14 600 personer per år. Vi menar att denna typ av kombinationsutbildning stegvis skulle kunna bli huvudalternativet för de flesta som ska lära sig svenska språket och det ska därmed erbjudas av alla kommuner, i regional samverkan. Därför föreslår Kristdemokraterna att verksamheten förstärks med 400, 500 respektive 600 miljoner kr per år, vilket innebär en utbyggnad på 8 000 till 12 000 fler platser under perioden. I summan ingår också satsningen på fler platser till yrkesvux generellt.

Fler och bättre nystartsjobb

Kristdemokraterna anser att nystartsjobben är en viktig åtgärd för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Kostnaderna är låga för att anställa och för staten är styckkostnaden – jämfört med den förra rödgröna regeringens extratjänster – hälften så stor, samtidigt som nystartsjobben är väsentligt mer träffsäkra. Alliansens förslag på inträdesjobb går också att kombinera med nystartsjobben. Den förra rödgröna regeringen försämrade villkoren i nystartsjobben, genom att både sänka lönetaket och göra det mindre förmånligt för arbetsgivaren. Kristdemokraterna föreslår i sin budgetmotion för 2019 att lönetaket i nystartsjobben höjs från dagens 20 000 kr till 21 000 kr, vilket harmoniserar lönetaket mellan inträdesjobben och nystartsjobben. För detta lägger vi 200 miljoner kr per år och regleras under 1:12.

Värna och utveckla tjänstesektorn

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Av den anledningen – och givet det arbetsmarknadspolitiska läge som det redogörs för ovan – är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att utvecklas och vidgas. Utöver att ge jobb till personer i behov av arbete ger en växande tjänstesektor positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer som äldre i behov av extra stöd i hemmet. Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som idag utgör RUT-avdraget och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Grundidén med skattereduktion för hushållsnära tjänster är nämligen just att det ska vara vardagsnära servicetjänster som många i samhället kan ta del av, om kostnaderna är lägre. Samtidigt har RUT-avdraget möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och motverkat svartarbete. Över 20 000 personer är sysselsatta inom hemservicebranschen.

Efter valet 2014 halverade den tidigare rödgröna regeringen takbeloppet i RUT-avdraget till 25 000 och reducerade också antalet tjänster som avdraget omfattar. Försämringen av RUT gav tydliga negativa effekter för branschens tillväxt och kundernas efterfrågan. Det bedöms ha lett till att jobb har försvunnit och att svartarbetet istället har ökat.

Kristdemokraterna vill tredubbla taket för RUT till 75 000 kr och att avdraget ska omfatta fler tjänster. Vi vill dessutom se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning. Vi vill bredda RUT-avdraget till följande områden:

- Trygghets-RUT: ex. tillsyn av hem vid resa eller frånvaro.
- Tvätt-RUT: ex. tvätt av kläder som sker utanför hemmet. Det gäller dock ej industriell tvätt.
- Flytt- och hämt-RUT: ex. flytt av bohag inom samma bostad, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall samt plantering av växter i trädgård.

Kristdemokraterna avsätter totalt 730 miljoner kronor per år under tre år för att återställa och utvidga RUT-avdraget 2019, vilket regleras under skattesubventioner på statens inkomster.

Lån till körkort

Arbetslösa har idag möjlighet att få CSN-lån för att ta körkort. Många jobb kräver B-körkort eller tyngre och har man inte det minskar möjligheterna att söka och få ett jobb. Dessa jobb är dessutom ofta bra insteg för många av de som inte har

högskoleutbildning eller andra högre kvalifikationer. Det gör att vägen in i jobb skulle kunna underlättas om dessa personer hade en bättre möjlighet att skaffa sig körkort.

Möjligheten att söka lån har funnits sedan halvåret 2018. Redan nu har låneutrymmet för CSN-lånet till körkort använts upp. Den förra rödgröna regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2018 att låneutrymmet skulle trappas upp under kommande tre år. I och med principerna för övergångsbudgeten tillskjuts inte pengarna i enlighet med föregående budget. Därmed kommer låneutrymmet fortsätta vara 151 miljoner kr per år. Kristdemokraterna menar att reformen kan minska arbetslösheten bland de grupper som idag har svårast att få jobb på arbetsmarknaden. Det finns även brist på arbetskraft inom de yrkeskategorier som träffas av reformen. Kristdemokraterna tillskjuter därför 369 miljoner kr för 2019, 446 miljoner kr per år 2020–2021, under anslaget 1:13.

Lägg ner Arbetsförmedlingen i nuvarande form

Människor har i grunden ett eget ansvar att bli anställningsbara och att söka arbete, men arbetsförmedlare har ett viktigt jobb i att stötta, matcha och samordna arbetssökare med arbetstagare runt om i landet. Arbetsförmedlingen har idag den viktigaste statliga matchningsrollen på svensk arbetsmarknad. Myndigheten ska dels identifiera den arbetssökandes profil och kunna matcha den mot arbetsmarknadens behov, dels ha förmågan att identifiera vilka insatser som krävs för att någon ska bli anställningsbar.

Det finns stora matchningsproblem på arbetsmarknaden, men antalet förmedlade jobb via Arbetsförmedlingen är trots det alldeles för lågt. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning 2017 förmedlades under 15 procent av alla jobb genom Arbetsförmedlingen. I dag sker istället matchningen i hög grad på andra sätt och inte sällan genom fristående aktörer. Bemanningföretag spelar en växande roll, också som förmedlare av arbetskraft.

Arbetsförmedlingen misslyckas inte bara med matchning utan också med sitt viktiga uppdrag att se till att den arbetslöse är aktiv i sitt jobbsökande och får rätt insatser. Kombinationen av myndighetsutövning och egen förmedlingsverksamhet fungerar allt sämre. Dessutom är det svenska systemet kostsamt.

Det är uppenbart att vi står vid vägs ände och att de nuvarande strukturerna för arbetsförmedling inte är anpassade efter dagens arbetsmarknad eller de problem som vi står inför.

En bättre fungerande arbetsförmedling är viktigt för att förbättra sysselsättningen och matcha de som främst står längst från arbetsmarknaden med jobb. Därför vill vi lägga ned Arbetsförmedlingen.

Omfattande internationell erfarenhet talar för mer decentraliserade och flexibla strukturer för arbetsförmedling och matchning.

En arbetsförmedlingsreform behövs och den nya modellen måste i grunden utgå från såväl de arbetssökandes som arbetsmarknadens behov.

Huvuddragen ska vara:

1. Arbetsförmedlingen läggs ner i sin nuvarande form.

Staten har fortsatt huvudansvar för arbetsmarknadspolitiken och en ny och mindre myndighet ersätter den nuvarande Arbetsförmedlingen.

2. Matchningsfunktionen öppnas upp för fristående aktörer.

Fristående aktörer innebär konkurrens, nytänkande och kan effektivisera jobbförmedlingen. De fristående aktörerna får ett helhetsansvar för sina

arbetssökande och för att dessa får rätt insatser. Matchningsaktörerna ska ges resultatstyrd ersättning, vilket ger dem incitament att göra sitt bästa för att möta varje persons specifika behov. Det innebär att de ersätts i allt väsentligt efter hur väl den lyckas med att hjälpa den arbetssökande till arbete. I första hand ska ersättningssystemet premiera övergångar till reguljär sysselsättning och i andra hand sysselsättning med en subventionerad anställning. Ju längre ifrån arbetsmarknaden den arbetssökande står, desto högre ersättning. Genom att ersättningen betalas ut över tid kan förmågan att skapa varaktig sysselsättning premieras.

3. Myndighetens roll renodlas.

Den nya myndighetens roll renodlas dels till att göra en bedömning av de arbetssökandes behov (profilering) samt följa upp den arbetssökandes rättigheter och de krav som ställs på vederbörande, dels till att följa upp och utvärdera de fristående aktörerna samt till att betala ut deras ersättning efter resultat.

4. Oseriösa aktörer ska hållas borta.

Regelverket ska vara stramt. Det ska finnas skarpa kvalitetskriterier och en gedigen kompetens vad gäller kontroll och uppföljning. Skattebetalarnas pengar ska användas effektivt och det ska finnas en mycket tydlig uppföljning och transparent redovisning av de aktörer som ansluter sig till det nya systemet för arbetsförmedling. Antalet aktörer ska inte vara fler än att det genom kontroll går att säkerställa att de tjänster som matchningsaktörerna erbjuder är av hög kvalitet och leder till goda resultat. Utformningen bör möjliggöra för lokala eller regionala aktörer. Staten har ett fortsatt ansvar för nyanländas etablering, men det finns exempelvis kommuner som har kapacitet och förmåga att snabbare få nyanlända i jobb och som bör få ta ett större ansvar för nyanländas jobbetablering.

5. Aktörerna ska mätas och rankas efter resultat.

En noggrann uppföljning och ranking av de fristående aktörerna underlättar den arbetssökandes val av stöd, samtidigt som rankningsystemet kan användas för att sortera bort aktörer med dåliga resultat. De fristående aktörerna ska inte kunna selektera bort arbetssökande utifrån förväntad lönsamhet. Val av matchningsaktör får inte heller påverka den statliga myndighetens möjlighet till uppföljning och kontroll av enskilda arbetssökande.

Insatserna ska fokusera på människor som har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden eller få ett nytt jobb. De arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med god chans att på egen hand få ett jobb kan därmed kraftigt reduceras medan arbetsmarknadspolitiken vässas och riktas mot de som har störst behov.

För vissa individer som ännu inte står redo för arbetsmarknaden ska den nya myndigheten behålla ett övergripande ansvar för arbetsträning och förberedande insatser. Insatser kan då ges i regi av det offentliga, ideell sektor eller arbetsintegrerade sociala företag.

Personer med funktionsnedsättning och som finns i särskilda subventionerade anställningar påverkas inte av reformen. Dessa anställningar fortsätter att gälla i enlighet med den bedömning som ligger till grund för anställningen.

Vårdserviceteam

Sjuk- och undersköterskor vill ge en mer kvalitativ vård, men måste alltför ofta lägga för mycket tid på uppgifter som inte kräver längre vårdutbildning. Dessa uppgifter skulle med fördel kunna utföras av andra personer som är kvalificerade för just det. Det

skulle både avlasta befintlig personal och bidra till fler arbetstillfällen som kräver kortare utbildningsbakgrund.

Kristdemokraterna vill därför satsa på vårdserviceteam i vården. Det skulle avlasta vårdpersonalen från de arbetsuppgifter som är viktiga för att omvårdnad ska fungera men som inte kräver en längre vårdutbildning – så kallad vårdnära service.

Arbetsuppgifterna kan exempelvis handla om att servera mat och plocka undan disk efter måltider, att sköta förråd, transporter av patienter och prover mellan olika avdelningar samt vissa administrativa uppgifter som inte kräver en lång vårdutbildning.

Vi föreslår en bred satsning för att alla vårdgivare ska kunna anställa renodlad vårdservicepersonal på landets sjukhus och i primärvården. Vi avsätter 600 miljoner kronor per år i stimulansmedel för vårdnära serviceteam under utgiftsområde 9, nytt anslag 8:9.

Lärlingsanställningar

I jämförelser mellan länders arbetslöshet framträder den höga sysselsättning som länder med utbyggda lärlingssystem kan uppvisa. En plats som lärling är en möjlighet att få det första jobbet och börja etablera sig inom ett yrke. Kristdemokraterna vill därför se ett utbyggt lärlingssystem också i Sverige.

Under alliansregeringen infördes sommaren 2014 en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Under den nya anställningsformen kan eleven under hela eller delar av sin utbildning ha ett arbetsplatsförlagt lärande. Vid införandet av det gymnasiala lärlingssystemet fanns det initialt ett motstånd från de branscher som redan etablerat lärlingssystem, där man ansåg att den gymnasiala lärlingsutbildningen skulle påverka det avtalsreglerade systemet. Det gymnasiala lärlingssystemet har dock kunnat etableras och intresset för att vidareutveckla utbildningen har varit stort.

Lärlingsanställning som anställningsform kan utvecklas där arbetsgivarens ansvar för – och inflytande över – anställningen utökas i ett system för branschlärlingar. Det var också Yrkesprogramsutredningens uppdrag att utreda, vilket presenterades under slutet av 2015. Utredningen fann en efterfrågan på att ta större ansvar för vissa yrkesutbildningar med stor betydelse för arbetsmarknaden som i dag riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningen föreslog ett inrättande av branschskolor för små yrkesområden inom branscher som har svårt att klara sin kompetensförsörjning. Samma år ingicks migrationsöverenskommelsen mellan sex partier, inklusive Kristdemokraterna, där inrättandet av branschskolor också ingick. För att garantera kvaliteten i utbildningen ska en branschskola rekommenderas av en branschorganisation eller ha ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom branschen. För att kunna verka som utbildningsanordnare av branschskola ska verksamheten vara godkänd av Skolverket. Verksamheten med branschskolor inleds med en försöksverksamhet hösten 2018 och ska pågå i fem år. Kristdemokraternas mening är att branschskolorna har potential att främja övergången från skola till yrke på ett bra sätt för branscher som annars lider av rekryteringsproblem.

Förändrade arbetsmarknadsprogram

För att renodla och förenkla Arbetsförmedlingens verksamhet, och göra stöden mer tillgängliga för fler, behöver antalet stödformer minska. Flera anställningsstöd visar dåliga resultat i så måtto att få av deras deltagare gå vidare till jobb utan subvention.

De sämst presterande stöden behöver därför avskaffas. Kristdemokraterna har under den förra mandatperioden föreslagit en kraftig reduktion av antalet anställningsstöd. Även Arbetsförmedlingens generaldirektör har efterlyst en reduktion av antalet anställningsstöd där tio föreslogs bli ett.

Den tidigare rödgröna regeringen sjösatte en rad reformer under senaste mandatperioden, som de senare under samma mandatperiod lade ner. I samband med detta avvecklades också anställningsstöden instegsjobb, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd. Människorna i dessa tre åtgärder slussades över till de nyskapade introduktionsjobben. Kristdemokraterna vill lägga ner fler arbetsmarknadsåtgärder som visat sig vara ineffektiva.

Personer som idag befinner sig i de stödanställningar som är på väg att avvecklas bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller inträdesjobb. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera av de program som nu avvecklas¹. Som en effekt av effektiviserad arbetsmarknadspolitik minskas anslag 1:3 med 7,8 miljarder kr för 2019.

De personer som omfattas av dessa program behöver dock beredas plats i andra åtgärder, subventionerade anställningsformer eller vanliga jobb. Kristdemokraterna räknar därutöver med att en del deltagare i anställningsstöd en tid kommer att hamna i någon form av ersättningssystem, vilket finansieras och tas hänsyn till på både utgifts- och inkomstsidan i budgeten.

Personer med introduktionsjobb, som tidigare var i bl.a. särskilda anställningsstöd, bereds plats i skyddade anställningar och lönebidragsanställningar. Dessa förändringar regleras under anslag 1:2 och 1:4 som utökas.

Med anledning av principerna i övergångsbudgeten minskas anslag 1:3 med 2 364 miljoner kr jämfört med budgetpropositionen 2018. Kristdemokraterna återför anslaget med lika mycket för att återställa effekterna av dessa principer.

I arbetsmarknadspolitiken vill Kristdemokraterna göra följande förändringar:

- Neddraget anslag till Arbetsförmedlingens förberedande utbildning.
- Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning avskaffas.
- Fler platser inom yrkesvuxenutbildningen skapas.
- Flera ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program avvecklas.
- Anslaget till Arbetsförmedlingen minskar med 10 procent när många uppgifter försvinner, vilket innebär en besparing på 851 miljoner kronor 2019.
- Höjda lönebidrag för personer med funktionsnedsättningar.

Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag

Arbetsförmedlingen är en av Sveriges största myndigheter och åtnjuter tyvärr ett mycket lågt förtroende hos såväl allmänhet som arbetsgivare. Myndighetens arbete behöver effektiviseras. Kristdemokraterna har ovan presenterat flera reformer som syftar till detta. Om förslagen genomförs blir Arbetsförmedlingens uppdrag mindre omfattande, dels genom inträdesjobben som myndigheten överhuvudtaget inte hanterar, och dels genom att programmen man hanterar blir färre. Av dessa anledningar anpassar vi också myndighetens förvaltningsanslag genom att dra ner det med 10 procent av förvaltningsanslaget 1:1, vilket motsvarar 851 miljoner kronor för år 2019.

¹ Calmfors 2001, Riksrevisionen 2006.

Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar

Arbetsförmedlingen ska arbeta med att förmedla jobb, inte bara administrera arbetslöshet.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att Arbetsförmedlingen genom sitt eget analysarbete har funnit att det görs anvisningar där arbetsförmedlaren från början kan förmoda att deltagaren inte kommer att kunna tillgodogöra sig utbildningen och därmed inte kunna förbättra sina utsikter på arbetsmarknaden. Kristdemokraterna lägger i sitt budgetförslag ned arbetsmarknadsutbildningarna under 1:2, vilket innebär en besparing på 200 miljoner kr per år. Istället satsar vi kraftigt på regionalt yrkesvux samt stärker de arbetsintegrerade sociala företagen och Samhall.

Extratjänster

Extratjänsterna kom tillsammans med traineejobben till efter valet 2014 och var den rödgröna regeringens främsta hopp för att hjälpa de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen lade senare ner traineetjänsterna och fokuserade helt på extratjänsterna som är subventionerade till 100 procent, ger handledarstöd på 3 000 kr och bonus till de kommuner som uppfyller en viss kvot. Regeringen har utvidgat regelverket för extratjänster så att kulturell verksamhet, ideella idrottsföreningar samt trossamfund och ideella föreningar för arbete med social hjälpverksamhet eller omsorg om barn och ungdomar nu också omfattas. Idag redovisar Arbetsförmedlingen ca 17 600 extratjänster under oktober 2018. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser på det sätt som extratjänsterna är uppbyggda har särskilt stora undanträngningseffekter, eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Det finns tecken på att detta också är fallet gällande extratjänsterna. 60 procent av de med extratjänst har gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Fler än var fjärde extratjänst har gått till någon med eftergymnasial utbildning, enligt siffror från Arbetsförmedlingen.

Få av de med en extratjänst får ett ordinarie jobb, samtidigt som regeringen lägger i snitt 25 600 kr per månad och extratjänst för att ge en sysselsättning till allt från högskoleutbildade till människor som bara kan arbeta med de enklaste uppgifter. Kostnaden kan jämföras med exempelvis ett nystartsjobb som kostar 12 500 kr per månad.

Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet och sannolikheten för att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg. Hittills har siffror från Arbetsförmedlingen visat att endast 6 procent går vidare till ett reguljärt jobb efter extratjänsten. Vi anser därför att extratjänsterna ska avvecklas vilket innebär en besparing.

Moderna beredskapsjobb

Med moderna beredskapsjobb ska myndigheter kunna anställa någon som varit arbetslös i jobb- och utvecklingsgarantin under 450 ersättningsdagar, nyanlända med etableringsplan som är högst 12 månader gammal eller personer som haft uppehållstillstånd i upp till 36 månader. Den subventionerade anställningen kan vara i tolv månader för att sedan kunna förlängas i tolv ytterligare månader. Det arbete som

utförs får dock inte vara i någon del av myndighetens verksamhet som erbjuder tjänster på en marknad. Det får inte heller föreligga arbetsbrist i myndigheten sedan tolv månader. Vid en granskning som gjordes under våren 2017 visade sig två av tre moderna beredskapsjobb vara tillsatta att arbeta på Arbetsförmedlingen. I oktober 2018 var 2 400 beredskapsjobb tillsatta. En rapport från Statskontoret som kom i oktober 2017 visade också att en majoritet av de statliga beredskapsjobben gått till högutbildade. Detta trots målsättningen om att skapa enkla jobb till personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Statskontorets rapport visade också att hos 60 procent av myndigheterna som inrättat beredskapsjobben, förekom att personerna som fått jobben tidigare haft en praktikplats inom en annan arbetsmarknadsinsats. Samma personer återkommer därmed i nya insatser utan att på allvar ges möjlighet att få fäste på arbetsmarknaden. Det är uppenbart att detta inte utgör en effektiv åtgärd. Kristdemokraterna föreslår därför att anställningssubventionen moderna beredskapsjobb avvecklas.

Avveckla introduktionsjobben

Regeringen har slagit samman instegsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och traineejobben och istället skapat insatsen introduktionsjobb. Kristdemokraterna anser att introduktionsjobben bör avvecklas.

Personer som idag omfattas av dessa åtgärder bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller Alliansens inträdesjobb, alternativt en kombination av dessa. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera program.

Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga

Även om Sverige stått sig bra genom de internationella krisåren, och har en relativt låg arbetslöshet i jämförelse med många andra länder, finns det grupper som är överrepresenterade i ett långvarigt utanförskap.

Det gäller inte minst personer med olika former av arbetshinder – psykiska, neuropsykiatriska och fysiska funktionsnedsättningar – med en lång tids sjukskrivning i bagaget.

Det finns ett flertal olika typer av statligt stöd vid anställning av personer med nedsatt arbetsförmåga, och det är viktigt. Vi människor behöver nämligen arbete, inte endast för vår egen försörjning, utan för att få finnas i en arbetsgemenskap där man känner att man bidrar och där fritiden faktiskt blir en ledighet – inte en daglig svårighet.

Genom exempelvis lönebidrag kan en arbetsgivare anställa en person med nedsatt funktionsförmåga och för det motta en ersättning som finansierar delar av lönekostnaden. Gemensamt syfte för de olika lönestöden är att kompensera arbetstagarens grad av nedsatt arbetsförmåga.

Cirka 74 800 personer har idag en anställning med någon form av lönestöd. Uppföljningar av lönestöd visar att många personer har en anställning med detta lönestöd under lång tid, trots att tanken är att bidraget ska löpa i fyra år. Taket för denna ersättning är för närvarande 18 300 kronor per månad. Avsikten med en lönestödsanställning är inte att ersättningsbeloppet ska utgöra taket för personens löneutveckling. Så har det dock i praktiken blivit.

Ett högre ekonomiskt stöd skulle sannolikt ge fler möjlighet till anställning. Det skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek. Insatsens effekt undergrävs och sambandet tappas när inte arbetsgivaren kompenseras.

Den förra rödgröna regeringen aviserade höjningar av lönebidraget så att det skulle uppgå till 19 100 kronor 2019 och till 20 000 kronor 2020. Med anledning av principerna för övergångsbudgeten höjs dock inte lönebidraget enligt tidigare aviseringar. Därför tillskjuter Kristdemokraterna 382 miljoner kr 2019, 1 019 miljoner kr 2020 och 1 324 miljoner kr under 2021 och höjer därmed lönebidraget enligt plan.

Höjningarna stärker förutsättningarna för ökad sysselsättning och förbättrar arbetsmarknadsdeltagandet för personer med funktionsnedsättning. Det ger också en större bredd i arbeten för personer som har en anställning med stöd.

Samhall är en statligt ägd aktör som skapar meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhalls förutsättningar att introducera framförallt unga på arbetsmarknaden skulle förbättras om de gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar, detta givetvis under förutsättning att anställningstryggheten inte försämras för de som nu är anställda i Samhall.

För att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska, jämfört med föregående år, satsar Kristdemokraterna 190 miljoner kronor 2019–2021, så att 1 000 nya platser kan beredas. Därmed avvisar vi en del av den tidigare regeringens satsning på Samhall, till förmån för andra åtgärder som bättre motsvarar de behov som finns på arbetsmarknaden – exempelvis genom en satsning på arbetsintegrerade sociala företag.

De arbetsintegrerade sociala företagen

Alliansregeringen gav år 2007 fyra myndigheter i uppdrag att ta fram förslag till regeringen på nya grepp för att bryta utanförskapet genom arbete i sociala företag. Det arbetet ledde så småningom fram till en gemensam definition mellan branschorganisationen Skoopi, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och även en handlingsplan för att främja dessa företag.

Arbetsintegrerade sociala företag tar sedan många år emot personer med den typen av arbetshinder som Samhall inte har som målgrupp, människor som står längst från arbetsmarknaden. Därför krävs en insats för att de arbetsintegrerade sociala företagen får ett särskilt stöd för kostnader som kan täcka lönen för verksamhetsledare och handledare.

Kristdemokraterna vill utöka stödet till ASF genom att fortsätta lägga medel på verksamhetsbidrag till handledare och verksamhetsledare, säkra och utöka de platser som finns på dessa företag idag och för de nya som startas upp.

Dagens ca 300 ASF kan och bör utvecklas till minst det dubbla, då personerna med långvariga arbetshinder ökat markant de senaste åren. Likaså bör det offentliga i högre grad köpa varor och tjänster från arbetsintegrerade sociala företag för att därigenom stötta själva företagandet. För att stödja utvecklingen på arbetsmarknaden för dem i störst behov av att få jobba 100 procent av sin förmåga, krävs varaktiga lönestöd för arbetsintegrerade sociala företag. Kristdemokraterna avsätter 200 miljoner kronor för varje år 2019–2020 och 250 miljoner kronor 2021 för socialt handledarstöd under anslag 1:14, UO 14.

En ny ankaråtgärd

De stora grupper som idag står långt från arbetsmarknaden och nu i ökande utsträckning lämnas utan någon som helst åtgärd, hade tidigare kanske fått plats inom ramen för sysselsättningsfasen, som kallades fas 3. Dessa grupper behöver en ankaråtgärd som främjar ett bibehållet arbetsmarknadsdeltagande. Detta är nödvändigt för att inte människor ska lämnas i sticket. Varje arbetad/aktiverad timme som gör att personer kommer närmare arbetsmarknaden är en vinst för samhället såväl som för personen. Istället för att försättas i hjälplöshet blir de anställningsbara.

En ankaråtgärd bör vara obligatorisk för den som varit utanför arbetsmarknaden i 450 dagar och i jobb- och utvecklingsgarantin i 150 dagar. I oktober 2018 stod ca 75 200 personer utan arbete i mer än 24 månader. Anvisning bör ske till en sysselsättningsplats hos en arbetsgivare som kan vara en privat, offentlig eller en ideell aktör. Anvisningen föregås av en arbetsförmågebedömning där individens arbetsförmåga prövats. De ramtider som personen ska kunna förväntas arbeta måste vara flexibla och kunna utföras i varierad sysselsättningsgrad. dvs. som 20, 40, 60 eller 80 procent av en heltid. Utifrån bedömningen om arbetsförmåga och vad som sedan blir den arbetade tiden bör personer som har försörjningsstöd istället kunna ersättas med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Organiserad språkundervisning bör också kunna vara ett inslag som kompletterar insatsen. Alla människor förtjänar att motta stöd för att bibehålla den förmåga som krävs för att delta på arbetsmarknaden, samtidigt som de själva bidrar efter bästa förmåga för sitt uppehälle. Kristdemokraterna vill därför utreda förutsättningarna för att upprätta denna obligatoriska ankaråtgärd – ankarjobb – för att främja deltagande på arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa.

Fler behöver arbeta mer och längre

För att Sverige ska klara av att möta den demografiska utmaningen behövs till att börja med en långsiktigt stark och stabil ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättningsnivå. Det krävs att fler arbetar mer. För att åstadkomma detta behövs i sin tur en generell ekonomisk politik som främjar innovationer, risktagande, entreprenörskap, företagande, arbete och en välfungerande matchning på arbetsmarknaden.

Även om svensk ekonomi idag är förhållandevis stark kommer det enligt prognoserna bli en allt lägre tillväxt kommande år. Det är från det perspektivet olyckligt för både nuvarande och kommande pensionärer med skattehöjningar och ökad regelbörda för företag. Kristdemokraterna för i motsats till den rödgröna regeringen en politik som sänker skatterna på arbete och företagande. Vi gör det med ett huvudsakligt mål om att stärka svensk konkurrenskraft.

Tätt sammankopplat med den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen är att den aktiva tiden på arbetsmarknaden förlängs. Politiken kan och bör göra en hel del för att skapa både bättre förutsättningar och starkare incitament för att få äldre att stanna kvar längre i arbetslivet. Vanligast förekommande är diskussionen kring pensionsåldern.

Fler äldre på arbetsmarknaden motverkar stereotypa bilder kring äldre arbetskraft där de anklagas för att inte vara anpassningsbara eller mottagliga för kunskap. I själva verket är ett reducerat deltagande av äldre på arbetsmarknaden ett monumentalt tapp i kompetens för en rad viktiga yrkesroller.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta.

Den särskilda löneskatten för äldre

Under alliansregeringen togs den särskilda löneskatten för äldre, motsvarande 8,5 procent, bort. Det ledde till att fler personer i åldern 65 till 74 år jobbade. Nuvarande regering höjde dock skatten igen, vilket minskat drivkrafterna för äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden. Kritiken från tunga remissinstanser som Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet var stor. Kommuner och landsting är en stor arbetsgivare bland äldre personer. Sedan skatten infördes 2014 har den kostat kommuner och landsting 1,3 miljarder kr i ökade anställningskostnader.

Kristdemokraterna vill att den särskilda löneskatten återigen tas bort. När det råder matchningsproblem på arbetsmarknaden är detta en synnerligen effektiv åtgärd. Äldre har ofta högre lön och med slopad löneskatt kan exempelvis fler kommuner och landsting erbjuda goda villkor för att exempelvis behålla erfarna lärare, socialsekreterare och barnmorskor ett par extra år. Kristdemokraterna lägger ca 1,4 miljarder kronor per år 2019–2021 för att ta bort den särskilda löneskatten.

Arbetsrätt

Arbetsrätten reglerar förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare. Kristdemokraterna står bakom den svenska modellen, där svenska kollektivavtal verkar tillsammans med lagstiftningen, och anser att den fungerar bra och bör värnas. Samtidigt anser Kristdemokraterna att Sverige och resten av EU bör bejaka en mer öppen arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att också människor från andra länder arbetar i unionens medlemsländer.

Utstationeringsregler

Den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft utgör en av grundpelarna för det europeiska samarbetet. Den gemensamma marknaden inom EU skapar förutsättningar för god ekonomisk tillväxt och är nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet, ett direktiv som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen.

Efter en dom i EU-domstolen, den så kallade Lavaldomen, genomfördes ett antal ändringar i utstationeringslagen för att den skulle stå i överensstämmelse med EU-rätten. Avsikten med den så kallade lex Laval var att bevara den svenska arbetsmarknadsmodellen i grunden och samtidigt slå vakt om den fria rörligheten på den europeiska arbetsmarknaden.

I och med propositionen Nya utstationeringsregler som regeringen lade under 2017 revs lex Laval upp. Regeringen motiverade propositionen med att det skulle skydda utstationerade arbetstagare och motverka illojal konkurrens. I allt väsentligt fungerade

dock reglerna väl redan tidigare. Regeringen kunde inte heller visa några allvarliga brister med ordningen som var. Lagrådet kritiserade i sitt yttrande propositionen och pekade på att ingen systematisk utvärdering av lex Laval och inga preciserade brister i gällande rätt angavs som skäl till lagförslagen.

Regeringens kritiserade ansats att kräva ett särskilt kollektivavtal för utstationerade är för långtgående. Med bevisregelns slopande kan stridsåtgärder vidtas även om minimivillkoren i den så kallade hårda kärnan är uppfyllda och enbart för att uppnå just ett utstationeringskollektivavtal. En utstationerande arbetsgivare kommer därmed inte att kunna freda sig mot stridsåtgärder. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. Att slopa bevisregeln är dessutom med stor sannolikhet oförenligt med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Bevisregeln var generös gentemot fackföreningarna, då den gav långtgående möjligheter för en arbetstagarorganisation att vidta stridsåtgärder så länge en utstationerande arbetsgivare inte kunde visa att de utstationerade arbetstagarna i allt väsentligt hade lika goda villkor som svenska arbetstagare inom det aktuella avtalsområdet. Ordet visar handlar om att den utstationerande arbetsgivaren ska ha styrkt att så är fallet eller med andra ord att det är ställt utom rimligt tvivel. Det är oklart hur regeringen kan få det till att kontrollmöjligheterna för arbetstagarorganisationerna förbättras genom att bevisregeln togs bort.

Att säkerställa goda villkor för dem som jobbar i Sverige är en självklarhet. Konsekvenserna av regeringens politik innebär dock mer av protektionism och mindre av omsorg om dem som kommer hit för att arbeta. Ändringen riskerar att hämma rörligheten inom EU och att stå i strid med EU-rätten. De delar som gäller 1 a, 5 a och 5 b §§ utstationeringslagen och följdändringarna i medbestämmandelagen som kom av regeringens proposition Nya utstationeringsregler bör tas bort. Den begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder som gällde enligt lex Laval bör återinföras i utstationeringslagen.

För att underlätta för utstationerande företag att göra rätt, och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter, är det viktigt att dessa vet vad som gäller på svensk arbetsmarknad. Sådan information måste de kunna ta del av innan de kommer till Sverige. För att detta ska vara möjligt måste svenska kollektivavtalsvillkor finnas lättillgängliga. Regler om detta har funnits sedan lex Laval infördes. Enligt dessa regler ska en arbetstagarorganisation ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Det har dock inte skett i tillräcklig omfattning, vilket är oacceptabelt. Mot bakgrund av ovanstående anser vi att bestämmelsen om att kollektivavtal ska lämnas in till Arbetsmiljöverket ska åtföljas av sanktion för det fall att bestämmelsen inte efterlevs. Förslagsvis ska en sanktionsavgift eller motsvarande införas.

Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. Företag måste kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa.

För att främja ett flexiblare arbetsliv där företagen har bättre förutsättningar att hantera dagens förutsättningar bör undantagen från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) utökas till fyra personer. Detta ska gälla oavsett företagets

storlek. Det nuvarande undantaget görs för två anställda i företag med upp till tio anställda och har varit betydelsefullt för företags benägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister. Kristdemokraternas förslag skulle därmed dubblera antalet undantag i turordningsreglerna jämfört med hur det ser ut idag.

Tillsammans med övriga partier i Alliansen vill vi även utöka möjligheterna till provanställning. Idag är den maximala tiden i provanställning sex månader. Vi tror att fler arbetsgivare skulle våga öppna dörren för den som står utan jobb om provanställningen förlängdes från sex till tolv månader.

Proportionalitet på arbetsmarknaden

Sverige har förhållandevis få strejker, men fler andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Hot om konfliktåtgärder förekommer fortfarande i stor utsträckning, och en växande tendens är att konfliktvapnet används mycket snabbt i vissa branscher. Skadorna för företagen blir mycket omfattande redan vid varsel om konflikt. Särskilt uppmärksammas var hamnkonflikten i Göteborg under 2017, men konfliktvapnet används även frekvent i branscher som bygg och renhållning. Hoten i konfliktvapnet används också i vissa fall i proportioner som inte står i paritet till vad avtalstvisten gäller.

Kristdemokraterna anser att fackföreningarna har en viktig roll och bidrar till en stabil och trygg arbetsmarknad, men det är viktigt att stridsåtgärder och medbestämmande sker inom rimliga ramar och att maktförhållandena mellan arbetsgivare och fackföreningar är rimliga.

I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden och för att begränsa ekonomiska skadeverkningar av strejk och andra fackliga stridsåtgärder vill vi därför stärka medlingens roll, införa en proportionalitetsprincip för fackliga stridsåtgärder och se över rätten att vidta sympatiåtgärder.

Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling via Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, den oberoende part som parterna i sådana fall har enats om.

Kompetenskonton

Dagens arbetsliv efterlyser ett kontinuerligt och livslångt lärande. Arbetskraftens omställningsförmåga kommer till stor del genom vilka möjligheter som finns under livet att skaffa sig kompletterande kunskaper. Globaliseringsrådets slutrapport (Ds 2009:21) pekade på att det svenska utbildningssystemet inte ger möjligheter att skaffa sig en ny eller en kompletterande utbildning för personer som redan befinner sig i arbetslivet. Många företag finansierar internutbildningar, men enligt rapporten är de otillräckliga för att stärka personernas möjligheter att utveckla sin kompetens.

Företag bör kunna stimuleras till att erbjuda kompetenskonton som en extra förmån utöver uppsägningslön och andra förmåner som redan stipuleras av lagar och avtal. Kompetenskontot disponeras fritt av den anställde för fortbildning, antingen vid tjänstledighet från pågående anställning eller vid en uppsägning. Avsättningen motiveras för arbetsgivaren genom att denne och arbetstagarorganisationerna kommer överens i kollektivavtal eller annat avtal med samtliga anställda på arbetsplatsen i syfte att hitta konstruktiva lösningar när personal behöver sägas upp.

Vi vill också underlätta omställning senare i arbetslivet genom att se över hur studiemedelssystemet kan ändras så att den som är äldre eller har högskoleexamen får ökade möjligheter till att studera även senare i livet.

Arbetslöshetsförsäkringen

En arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning borgar för en trygghet under tider av omställning mellan arbete. Under december 2016 var 3 570 000 personer med i en a-kassa. Det betyder att cirka 70 procent av arbetskraften (personer mellan 16 och 63 år) var arbetslöshetsförsäkrad. För tio år sedan var anslutningsgraden 81 procent. Av cirka 234 000 i arbetskraften som under 2016 var öppet arbetslösa var det endast 38 procent som fick a-kassa. Tio år tidigare var motsvarande siffra 68 procent.² Regeringen har tidigare höjt taket på ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. Tillsammans med kraftiga skattehöjningar och företagsfientlig politik undermineras arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Utöver detta går regeringen nu fram med förslaget att göra avgiften till fackföreningar avdragsgill. Kristdemokraterna vill istället göra arbetslöshetsförsäkringsavgiften avdragsgill motsvarande 25 procent av avgiften. Det gör anslutningen till försäkringen mindre kostsam vilket stimulerar till en högre anslutningsgrad.

Kristdemokraterna förordar en nivå för a-kassan så att en arbetslös under sina 300 första dagar mottar 760 kronor per dag och därefter 680 kronor per dag.

Den tidigare rödgröna regeringen utökade möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Kristdemokraterna motsätter sig detta förslag, vilket regleras under 1:1 och innebär en besparing på 125 miljoner kr för 2019. Den negativa utvecklingen med allt fler deltidstjänster bröts under Alliansens regeringstid. Deltidsbegränsningen av arbetslöshetsförsäkringen har haft betydelse för tillskapandet av fler heltidstjänster inom i synnerhet offentlig sektor. Det blev också mer lönsamt att gå upp i heltid. Arbetslöshetsförsäkringen måste främst ses som en omställningsförsäkring. Effekterna på pension samt könsaspekten, där kvinnor i tre gånger så hög utsträckning som män arbetar deltid, bidrar också till att motivera Kristdemokraterna att återinföra deltidbegränsningen på arbetslöshetsförsäkringen. Kristdemokraterna säger också nej till den införda bortre karensdagen, under anslag 1:2.

Arbetsliv

Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet är en viktig målsättning för arbetslivet. En god arbetsmiljö gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Ett hållbart arbetsliv är också en förutsättning för att Sverige ska stå sig konkurrenskraftigt i framtiden och att människor ska kunna förlänga sitt arbetsliv.

Många företag arbetar bra med det systematiska arbetsmiljöarbete som lagen kräver. De allra flesta tjänstemän är nöjda med sitt jobb. Åtta av tio tycker att deras jobb är meningsfullt, enligt en rapport gjord av TCO och byggd på uppgifter från SCB och Arbetsmiljöverket.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män (Försäkringskassan), och skillnaderna fortsätter att öka. Från juli 2015 till juli 2016 har kvinnors ohälsotal ökat med en dag medan männens har ökat med 0,4 dagar (Försäkringskassan, juli 2016).

² Arbetslöshetsrapporten 2017. Akademikernas arbetslöshetskassa.

Kvinnors sjukpenningtal är 87 procent högre än männens och kvinnors ohälsotal är 52 procent högre än männens. Kvinnor drabbas i högre grad än män av arbetsrelaterade besvär, som svårt att sluta tänka på arbetet, sömnsvårigheter och olust inför att gå till jobbet, vilket ökar förekomsten av sjukskrivningar. Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre utsträckning än män drabbas av arbetsskador inom vissa branscher. Hur arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns att utföra arbetet är några exempel. Utmärkande för ohälsan hos kvinnor under 2015 var arbetsjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Kvinnors ohälsa kulminerar under de två år som följer efter första barnets födelse. Ohälsa som varar längre än 14 dagar påverkas kraftigt av sociodemografiska och socioekonomiska faktorer. Alltför höga krav och begränsade resurser i arbetet hänger generellt sett samman med lägre arbetstrivsel, en ökad vilja att säga upp sin anställning samt sämre psykisk och fysisk hälsa. I en nyligen genomförd kunskapssammanställning (2016:2) framhålls särskilt problemen inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna inom vård, skola och omsorg. Både män och kvinnor som arbetar inom dessa sektorer mår sämre än andra. I Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2014:14 identifieras de fysiska och psykiska krav som finns i dessa arbetsroller som orsakerna till den högre sjukskrivningsrisken. Liknande insikter uppnåddes i Arbetsmiljöverkets slutrapport Särskilda förebyggande insatser inom kvinnodominerat arbete. Där konstateras behovet av förändringar gällande styrning, ledning, organisering och fördelning av resurser för att i grunden förbättra för kvinnor och mäns arbetsmiljö och arbetsvillkor. Den fysiska och emotionella belastningen som präglar negativ arbetsmiljö drabbar kvinnor och män lika mycket när de befinner sig i sektorn. Rapportens slutsats landar i att det inte är en fråga om kön utan om exponering för dålig arbetsmiljö. Med de insikter som finns om kvinnors och mäns olika förutsättningar och om ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för och kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och hur man kan förebygga dessa riskfaktorer. Arbetsplatsers skyddsombud spelar en viktig roll för att värna och kommunicera sina arbetskamraters arbetsmiljö. Skyddsombuden måste vaka över de fysiska, organisatoriska frågorna såväl som de sociala och psykiska arbetsmiljöfaktorerna.

Genom att i vidare forskning utreda sambanden mellan arbetsmiljöfaktorer i olika organisatoriska kontexter kan förståelsen för kvinnors och mäns arbetsvillkor förbättras. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar sitt arbete till de sektorer där utsattheten i arbetsrollen är som störst.

Försäkringskassan efterlyser i en rapport ett arbetsliv som förmår att ta hänsyn till de särskilda livsvillkor som följer med föräldraskap. Kristdemokraterna delar den analysen och eftersträvar ett arbetslivsklimat och en familjepolitik som ger förutsättningarna och valfriheten som krävs för att människor ska klara av det livspussel som föräldraskap med små barn innebär.

Arbetsmiljödeklarerationer

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att dess verksamhet drivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetsmiljöverkets uppgift är att kontrollera att arbetsgivaren lever upp till de krav som

finns i arbetsmiljölagen och i de föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar. Denna kontroll sker vanligen genom inspektion.

Ett sätt att rationalisera detta arbete utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön vore att införa ett system med arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att arbetsgivare redovisar arbetsmiljön genom en årlig deklaration.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklaration skall göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. Deklarationen skall sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. Deklarationen kan med fördel göras digitalt. Efter behandling av Arbetsmiljöverket, kan åtgärder vidtas utifrån deklarationens resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis.

Det finns därför anledning att regeringen inledningsvis uppdrar åt myndigheten att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerera sin arbetsmiljö.

Kvinnors företagande

Tillväxtverket har kunnat konstatera att andelen företag som drivs av kvinnor ökade med 34 procent mellan 2006 och 2012 då Alliansen styrde Sverige.

En bransch där kvinnor driver nästan hälften av företagen är hälso- och sjukvården. Att den rödgröna regeringen utifrån Ilmar Reepalus utredningsförslag gått ut med förslag om vinstbegränsning inom skola, vård och omsorg måste därför ses som ett hårt slag mot just kvinnors företagande.

Andelen kvinnliga företagare är ännu högre inom tjänstesektorn, där så många som fyra av fem företagare är kvinnor. I synnerhet inom RUT-branschen dominerar kvinnor som företagsledare. Den långvariga, positiva utvecklingen för kvinnliga företagare i huvudsak till tjänstesektorn, där hushållsnära tjänster utgör en stor del, riskerar med den nuvarande regeringens politik ett allvarligt bakslag.

För att återgå till den positiva utveckling som tidigare präglade förutsättningarna för kvinnors företagande behöver politiken vinnlägga sig om att inte försämra möjligheterna att starta och driva företag, i synnerhet inte i de sektorer som domineras av kvinnor. Osäkerheten som skapats av regeringens agenda för vinstbegränsningar och reducerat RUT står i vägen för den utvecklingen.

Övriga budgetpåverkande anslag

Med anledning av principerna i övergångsbudgeten ökas anslag 1:6 med 32 miljoner kr jämfört med aviserad summa i budgetpropositionen för 2018. Kristdemokraterna minskar därför anslaget med lika mycket för att återställa effekterna av dessa principer. Samma gäller för anslag 1:1 där Arbetsförmedlingen får ett extra tillskott om 492 miljoner kr för 2019, ett minskat tillskott för 2020 om 32 miljoner kr och 118 miljoner kr extra under 2021. Kristdemokraterna återställer effekterna för alla tre åren.

Prolongeringen får också effekt på anslag 1:3 som minskas med 2 364 miljoner kr 2019. Kristdemokraterna gör egna neddragningar på anslaget och för att inte riskera dubbelbesparingar återställs effekten av prolongeringen.

Christian Carlsson (KD)

Sofia Damm (KD)

Larry Söder (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Camilla Brodin (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Hampus Hagman (KD)